

LUKÁCS GYÖRGY

(1885—1971)

e néhány hónap — mint ezt akkor sokan felételezték —, hanem további életútjának meghatározó élménye. Elméleti és gyakorlati munkásságát ettől kezdve az a cél irányította, hogy összhangot találjon a társadalmi és a szellemi forradalom között, hogy tudományosan is, a marxizmus—leninizmus gondolkörében meghatározza azt a világfejlődést, mely a forradalomhoz vezetett el, azt az utat, melyet a forradalomnak be kellett járnia — és külön azokat a lehetőségeket és adottságokat, melyek a magyar forradalom és a magyar párt számára döntő, meghatározó körülményekként léteztek.

„Életem központi feladatának tartom, hogy a marxista—leninista világnézetet az általam ismert területeken helyesen alkalmazzam, s azt, amennyiben ez az újonnan felfedezett tények tükrében fontosnak bizonyul, kellőképpen továbbfejlesztsem...” — vallotta.

Marxistaként szemlélte a filozófia és a művészet jelenségeit, mindig abból indult ki, hogy a társadalmi valóság, s annak felismerése határozza meg a művész, a tudós pozícióit. Lehetetlen, hogy itt felmérjük gazdag életútjának minden állomását, hogy eszmei fejlődésének útját bejárjuk. A magyar haladásért folytatott eszmei-ideológiai harc vezette el a kommunisták soraiba; mindjárt a pártalapítás évében, 34 éves korában a Magyar Tanácsköztársaság népbiztosa volt. Az Októberi Forradalom után, a világon elsőként — s így voltaképpen Lunacsarszkijjal párhuzamosan — próbálja meg kialakítani egy szocialista, demokratikus művelődési politika modelljét. Az értékek megbecsülése, a magyar haladás nagy-szerű alakjainak munkatársaként történő meghívása, a tervek nagy ívű és távlatos jelentősége — az időhiány, a proletárdiktatúra tragikus leverése ellenére — példává avatja e modellt.

Lukács György számára pedig nem életének egyik véletlen eseménye lett

Alapvető része munkásságának, amit a szocialista realizmus elméleti tisztázásáért tett. Esztétikájának központi kategóriája volt minden időben a realizmus, értette és alkalmazta ezt a kategóriát korunk fejlődő társadalmi és művészi viszonyaira. A pártos művészet, az elkötelezett szellemiség embere volt, aki tudta, hogy a társadalom analitikus tudományos módszerekkel való felmérése előfeltétele és része a társadalom forradalmi megváltoztatásának. Küzdött a látszattmegoldások ellen, a művészetben is, a politikában is.

Nagy fájdalom mindnyájunk számára, hogy búcsút kell venni Lukács Györgytől, a kommunista tudóstól, akinek életműve oly nagy jelentőségű századunk marxista—leninista gondolkozására, a tanítótól, aki nélkül nehezebb lesz eligazodnunk napjaink és a jövő filozófiai-esztétikai feladataiban; a magyar kultúra nemzetközi jelentőségű nagy egyéniségétől, aki magyar-ként és kommunistaként szerzett megérdemelt elismerést pártjának, hazájának, a nemzetközi munkásmozgalomnak, az egyetemes marxista—leninista elméletnek. De nem lehet kétséges, hogy műveiben és tanításaiban ez a nagy élet tovább folytatódik, tovább formálja a jelent és a jövőt.